

Sygn. akt II Ka 191/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 lipca 2014 r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie Wydział II Karny w składzie:

Przewodniczący: SSO Marzena Ossolińska-Plęś

Sędziowie: SSO Grażyna Artymiak (spr.)

SSR del. Anna Romańska

Protokolant: st.sekr.sądowy Aneta Galej

przy udziale Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Rzeszowie - Danuty Czarnoty

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 31 lipca 2014 r.

sprawy **R. Z. (1)**

oskarżonego o przestępstwo z art. 13 § 1 kk w zw. z art. 286 § 1 kk i art. 297 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk

na skutek apelacji wniesionej przez oskarżonego

od wyroku Sądu Rejonowego dla Krakowa – Śródmieścia w Krakowie

z dnia 9 września 2011 r., sygnatura akt XIV K 835/11

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę **przekazuje** Sądowi Rejonowemu dla Krakowa - Śródmieścia w Krakowie do ponownego rozpoznania.

Sygn. akt II Ka 191/14

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 31 lipca 2014 r.

Sąd Rejonowy dla Krakowa Śródmieścia w Krakowie wyrokiem z dnia 9 września 2011 r. (sygn. akt XIV K 835/11/S) uznał R. Z. (2) za winnego popełnienia czynu zabronionego z art. 13 § 1 kk w zw. z art. 286 § 1 kk i art. 297 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk polegającego na tym, że oskarżony w dniu 2 września 2010 r. w K., działając w zamiarze doprowadzenia, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej w postaci pożyczki gotówkowej, do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 20.000 zł na szkodę Banku (...) S.A., za pomocą wprowadzenia w błąd co do zatrudnienia i uzyskiwanych dochodów, złożył nierzetelne pisemne oświadczenie i przedłożył jako autentyczny, uprzednio przerobiony dokument, dotyczący okoliczności o istotnym znaczeniu dla uzyskania wskazanej pożyczki, w postaci podrobionego zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu w Wojewódzkim Szpitalu im. (...) (...) (...) w P., przy czym zamierzonego celu nie osiągnął z uwagi na postawę pracownika banku.

Za tak przypisany czyn na podstawie art. 286 § 1 kk przy zastosowaniu art. 14 § 1 kk i przy zastosowaniu art. 11 § 3 kk Sąd wymierzył oskarżonemu R. Z. (2) karę 8 miesięcy pobawienia wolności, której wykonanie - na podstawie art. 69 § 1 i § 2 kk oraz art. 70 § 1 pkt 1 kk - warunkowo zawiesił na okres próby 2 lat. Obok kary pozbawienia wolności, na podstawie art. 33 § 2 kk, Sąd wymierzył oskarżonemu także karę 100 stawek dziennych grzywny przyjmując wysokość jednej stawki na kwotę 25 zł. Nadto na podstawie art. 44 § 2 kk Sąd orzekł wobec oskarżonego środek karny w postaci

przepadku na rzecz Skarbu Państwa dowodu rzeczowego - oryginału wniosku o udzielenie pożyczki gotówkowej z dnia 2 września 2010 r. na nazwisko R. Z. (1) trzy karty formatu A4, opisanego pod poz. 1 w wykazie dowodów rzeczowych nr 1/60/11, znajdującym się na k. 29 akt sprawy, a przechowywanego na k. 7 akt sprawy, poprzez pozostawienie w aktach sprawy.

Jednocześnie tym samym wyrokiem, rozstrzygając o kosztach procesu, na podstawie art. 627 kpk oraz art. 2 ust. 1 pkt 3 i art. 3 ust. 1 ustawy o opłatach w sprawach karnych, Sąd zasądził od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa kwotę 770 zł tytułem zwrotu kosztów sądowych, w tym kwotę 90 zł tytułem wydatków oraz kwotę 680 zł tytułem opłaty.

Wyrok Sądu Rejonowego zaskarżył oskarżony, który w apelacji zarzucił:

1. Obrazę przepisów postępowania mogącą mieć wpływ na treść orzeczenia, a to:

- art. 6 kpk - poprzez pozbawienie oskarżonego prawa do obrony, a to przez prowadzenie rozprawy w sytuacji istnienia przeszkody do jej rozpoczęcia w postaci przedłożenia przez oskarżonego zaświadczenia lekarskiego wystawionego przez lekarza sądowego w oparciu o art. 11 ustawy o lekarzu sądowym i uniemożliwienie oskarżonemu złożenia wyjaśnień i składania wniosków dowodowych,
- art. 439 § pkt 11 kpk - poprzez rozpoznanie sprawy pod nieobecność oskarżonego, którego obecność była obowiązkowa w sytuacji, gdy oskarżony wysłał listem poleconym zaświadczenie lekarskie w dniu 31 sierpnia 2011 r. z usprawiedliwieniem swej nieobecności na rozprawie w dniu 9 września 2011r.,
- art. 7 kpk - poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów w kierunku dowolności w szczególności co do dania wiary w całości zeznaniom świadka K. K. (1) w sytuacji, gdy nie została wyjaśniona kwestia pozyskania przez tego świadka dokumentacji o zatrudnieniu i zarobkach oskarżonego;
- art. 167 kpk - poprzez nieprzeprowadzenie z urzędu dowodów na okoliczność pozyskania przez świadka K. zaświadczenia o zatrudnieniu i zarobkach oskarżonego oraz jego oświadczenia i nieprzesłuchanie pracownika wystawiającego zaświadczenie w sytuacji, gdy oskarżony jedynie wręczył świadkowi K. dokument Rp-7;
- art. 175 § 1 kpk - poprzez pozbawienie oskarżonego prawa złożenia wyjaśnień, poprzez przeprowadzenie rozprawy pod jego nieobecność, w sytuacji gdy swą nieobecność na rozprawie usprawiedliwił zaświadczeniem od lekarza sądowego.

2. Błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia mogący mieć wpływ na treść tego orzeczenia, a to:

- wadliwe przyjęcie, iż oskarżony przedłożył jako autentyczny, uprzednio przerobiony dokument w postaci zaświadczenia o zatrudnieniu i wysokości zarobków i złożył oświadczenie Bankowi (...) S.A. w W. w sytuacji, gdy w rzeczywistości dokumenty te przedkładał do Banku świadek K. i on je pozyskiwał, w sytuacji, gdy oskarżony wręczył mu jedynie druk Rp - 7 i nic więcej, a kontakt oskarżonego z Bankiem ograniczył się jedynie do rozmów telefonicznych z przedstawicielem Banku,
- wadliwe ustalenie, że zarzucany czyn miał miejsce w K. w sytuacji, gdy przedstawiciel Banku prowadził rozmowę i wypełniał dokumenty w postaci wniosku o pożyczkę - kredyt w mieszkaniu oskarżonego w R., a oskarżony żadnych dokumentów przedstawicielowi Banku w K. nie wręczał, stąd zarzucenie naruszenia art. 31 § 1 kpk.

Podnosząc powyżej wskazane zarzuty, Skarżący wniósł o chylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w Rzeszowie, jako merytorycznie właściwemu, względnie o zmianę zaskarżonego wyroku i uniewinnienie oskarżonego od zarzutu popełnienia zarzucanego mu czynu.

Sąd Apelacyjny w Krakowie, uwzględniając wniosek Sądu Okręgowego w Krakowie, postanowieniem z dnia 21 marca 2014 r., na podstawie art. 36 kpk, przekazał sprawę rozpoznanie apelacji oskarżonego R. Z. (1) Sądowi Okręgowemu w Rzeszowie.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja oskarżonego R. Z. (1), o ile Skarżący wnosi o uchylenie zaskarżonego orzeczenia zarzucając naruszenie przepisów postępowania poprzez rozpoznanie sprawy na rozprawie mimo usprawiedliwionej nieobecności oskarżonego i poprzez to naruszenie jego prawa do obrony w tym postępowaniu, jest zasadna.

Zważywszy na treść art. 436 kpk, uznając iż do rozpoznania apelacji oskarżonego w zakresie podniesionych zarzutów odnoszących się do uchybień naruszających prawo oskarżonego do obrony poprzez przeprowadzenie rozprawy pod usprawiedliwioną nieobecność oskarżonego, jest wystarczające do wydania orzeczenia a jednocześnie rozpoznanie pozostałych uchybień byłoby przedwczesne, Sąd odwoławczy ograniczył rozpoznanie środka odwoławczego jedynie do uchybienia stanowiącego przyczynę, o jakiej mowa w art. 439 § 1 pkt 11 kpk. W realiach niniejszej sprawy od merytorycznego odnoszenie się do podniesionych zarzutów błędu w ustaleniach faktycznych, luk w materiale dowodowym i dowolnej oceny dowodów, zwalnia waga uchybień formalnych.

Rzecz mianowicie w tym, że Sąd Rejonowy wydał zaskarżony wyrok po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 7 września 2011 r. O terminie rozprawy został prawidłowo zawiadomiony oskarżony R. Z. (1), który w dniu 18 lipca 2011 r. odebrał wezwanie na termin rozprawy. Sąd Rejonowy w protokole rozprawy na k. 75 odnotował powyższą okoliczność, jednocześnie uznając, że oskarżony nieobecności swojej nie usprawiedliwił, stąd na podstawie art. 377 § 3 kpk postanowił prowadzić rozprawę pod nieobecność oskarżonego. Sąd także zrezygnował z przeprowadzenia dowodu z bezpośredniego przesłuchania świadka K. K. (1). Sąd poprzestał zatem na odczytaniu w trybie art. 377 § 4 kpk wyjaśnień oskarżonego oraz zeznań świadka - na podstawie art. 392 § 1 kpk i w tych okolicznościach po ujawnieniu pozostałych dowodów zawnioskowanych w akcie oskarżenia i dołączonych w toku postępowania sądowego (art. 394 kpk), po zamknięciu przewodu sądowego, w dniu 9 września 2011 r. wydał zaskarżony wyrok.

Tymczasem oskarżony R. Z. (1) w dniu 31 sierpnia 2011 r. przesłał zaświadczenie od lekarza sądowego usprawiedliwiającego jego nieobecność na rozprawie w dniu 7 września 2011 r. (k. 85-87).

Ta okoliczność sprawia, iż wdrożenie na rozprawie w dniu 7 września 2011 r. postępowania pod nieobecność oskarżonego nie miało żadnej podstawy prawnej i faktycznej. Co zresztą przyznaje Sąd Rejonowy w uzasadnieniu postanowienia z dnia 2 listopada 2011 r. o przywróceniu terminu do złożenia wniosku o sporządzenie i doręczenie odpisu wyroku wraz z uzasadnieniem, wskazując, że oskarżony przesłał „stosowne zaświadczenie lekarskie (...) wskazujące na niemożność stawienia się oskarżonego na rozprawie wyznaczonej w dniu 7 września 2011 r. Przedmiotowe zaświadczenie lekarskie jednak – zapewne przez niedopatrzenie – nie zostało dołączone do akt niniejszej sprawy” (postanowienie k. 90).

W tym stanie rzeczy zaskarżone orzeczenie zostało wydane po przeprowadzeniu rozprawy, podczas której rozpoznano sprawę pod nieobecność oskarżonego, którego obecność była obowiązkowa. W pełni zatem został wyczerpany stan stanowiący, tzw. bezwzględna przyczynę odwoławczą, której konsekwencją jest uchylenie zaskarżonego orzeczenia niezależnie od wpływu stwierdzonego uchybienia na jego treść. Przyjmuje się, że tego typu uchybienie stanowi tak rażące naruszenie przepisów postępowania, że musiało mieć wpływ na treść orzeczenia. Niewątpliwie prowadzenie rozprawy pod usprawiedliwioną nieobecność oskarżonego pozbawia go podstawowych uprawnień gwarantowanych prawem do obrony, a w szczególności udziału w rozprawie, złożenia wyjaśnień, inicjatywy dowodowej, możliwości osobistego odniesienia się do przeprowadzonych dowodów. W realiach niniejszej sprawy, na te konsekwencje nieobecności oskarżonego, słusznie wskazuje skarżący.

Wobec podniesionego przez skarżącego zarzutu obrazu art. 31 § 1 kpk zauważyć należy, iż sądem właściwym do rozpoznania sprawy w zakresie właściwości miejscowej jest sąd miejsca popełnienia przestępstwa. W akcie

oskarżenia wskazano jako miejsce przestępstwa, popełnienie którego zarzucono oskarżonemu, K., co uzasadnia przyjęcie właściwości miejscowej Sądu Rejonowego dla Krakowa Śródmieścia w Krakowie. Wprawdzie w apelacji oskarżony wskazuje, że przedstawiciel Banku prowadził rozmowę i wypełniał dokumenty w postaci wniosku o pożyczkę - kredyt w mieszkaniu oskarżonego w R., to jednak nie może to w sposób automatyczny rzutować na zmianę właściwości miejscowej sądu, albowiem zgodnie z treścią art. 6 § 2 kk miejscem popełnienia przestępstwa jest tak miejsce działania sprawcy (lub zaniechania działania), miejsce nastąpienia skutku stanowiącego znamię czynu zabronionego, jak i miejsce gdzie skutek według zamiaru sprawcy miał nastąpić. Każde z miejsc popełnienia przestępstwa jest jednakowo traktowane. W przypadku zaś różnych miejsc popełnienia przestępstwa, w myśl art. 31 § 2 kpk, o właściwości decyduje reguła wyprzedzenia, a zatem właściwy jest ten sąd, w którego okręgu najpierw wszczęto postępowanie. Pomocniczym kryterium ustalania właściwości miejscowej sądów jest art. 32 kpk, W myśl dyspozycji tego przepisu, jeżeli nie można ustalić miejsca popełnienia przestępstwa, właściwy jest m.in. sąd, w okręgu którego ujawniono przestępstwo. W realiach niniejszej sprawy postępowanie zostało wszczęte, na skutek złożonego tam zawiadomienia przez pokrzywdzonego, postanowieniem z dnia 10 grudnia 2010 r. wydanym przez prokuratora Prokuratury Rejonowej Kraków Śródmieście Wschód w Krakowie oraz w ramach postępowania sądowego zainicjowane w Sądzie Rejonowym dla Krakowa Śródmieścia w Krakowie wniesionym aktem oskarżenia (30 czerwca 2011 r.). Powstała z chwilą wniesienia aktu oskarżenia właściwość miejscowa sądu I instancji, wynikająca z przepisu procesowego rangi ustawowej, a następnie utrwalona w toku procesu, nie może zostać zmieniona w sposób dowolny. Każdy sąd na mocy art. 35 kpk bada swoją właściwość z urzędu. Przepisy kodeksu postępowania karnego w sposób ścisły i pozbawiony elementów uznaniowych kształtują reguły rządzące właściwością sądu, nakazując rozpoznanie sprawy właśnie przez sąd właściwy a nie dowolnie ustalony przez organy procesowe. O właściwości danego sądu nie może przesądzać też wola osób prowadzących postępowanie. Tym samym wniosek oskarżonego o przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Rzeszowie nie mógł być uwzględniony, albowiem w zakresie właściwości miejscowej w postępowaniu przed Sądem Rejonowym dla Krakowa Śródmieścia w Krakowie nie doszło do naruszenia przepisów postępowania w tym zakresie i to ten Sąd jest sądem miejscowo właściwym do rozpoznania niniejszej sprawy (czym innym natomiast jest kwestia wyjątkowej zmiany właściwości w trybie art. 36 kpk).

Mając na względzie powyższe okoliczności, na podstawie art. 437 § 2 kpk w zw. z art. 439 § 1 pkt 11 kpk, art. 449 kpk i art. 456 kpk Sąd uchylił wyrok Sądu Rejonowego dla Krakowa Śródmieścia w Krakowie i sprawę przekazał temu Sądowi do ponownego jej rozpoznania.